

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

hameenlinna.hao@oikeus.fi

Viite: Selityspyyntönne 14.6.2022

Asia: Orimattilan kaupunginvaltuuston päätös 14.3.2022 §15, A198 Prisman asemakaavan muutos

Hämeenlinnan hallinto-oikeus on varannut Lahden kaupunginmuseolle/Päijät-Hämeen alueelliselle vastuumuseolle mahdollisuuden esittää käsityksensä Orimattilan kaupunginhallituksen lausunnosta koskien museon ja muiden tahojen tekemiä valituksia Prisman kaavamuutoksesta. Lahden kaupunginmuseo/Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo toteaa Orimattilan kaupunginhallituksen 30.5.2022 § 218 lausunnosta seuraavaa.

Lausunnossaan kaupunginhallitus ilmoittaa, että kaavamuutoksen on tarkoituskin muuttaa merkittävästi kaupunkikuvaa. Museo huomauttaa, että tällaista tavoitetta ei ole esitetty kaavamuutoksen tavoitteena tai tarkoituksena kaavaprosessin aikana tai hyväksytyssä kaavaselostuksessa. Myöskään vaikutuksia ei ole tästä näkökulmasta arvioitu. Päinvastoin kaavaselostuksessa korostetaan Erkontien katulinjan visuaalista säilyttämistä. Kaavan tavoitteissa on ainoastaan mainittu suunnittelualueen kaupunkikuvallinen hajanaisuus ja todettu, että tulisi kiinnittää huomiota rakentamisen mittakaavaan. Kuten museo valituksessaan tuo ilmi, kaupunkitilan hajanaisuus johtuu väliaikaisella luvalla perustetusta ja tilapäiseksi tarkoitettu laajasta parkkialueesta asuin- ja liikerakentamiseen tarkoitettulle tontille, eli hajanaisuus ei ole ollut tavoiteltu tila. Sen vahvistaminen pysyväksi kaavalla ainoastaan lisää hajanaisuutta ja mittakaavaan epätasapainoa.

Kaupunginhallitus myös esittää, että muutos kohdistuu alueelle, joka ei ole osa kulttuurihistoriallisesti suojeltavaa maisemaa, ja kaavamuutosalue ei ole arvokasta kulttuuriympäristöä. Erkontie koko matkaltaan on paikallisesti arvokkaaksi inventoitu linjaus (Orimattilan kulttuuriympäristöselvitys 2005), eikä kaupunkikuvassa ja maisemassa ole rajoja. Kaavan vaikutukset ulottuvat usein, kuten tässäkin tapauksessa laajemmalle kuin kaavoitettava yksittäisen korttelin alue, ja vaikutukset kortteliin rajautuviin arvoalueisiin ja kulttuuriympäristön kokonaisuuteen on tällöin arvioitava. Museo on tuonut lausunnoissaan esille historiallisen tielinjan arvot ja merkityksen sekä edellyttänyt laajempaa vaikutusten arviointia.

Kaupunginhallitus huomauttaa, että alueelta on laadittu rakennetun ympäristön selvitys (FCG Oy) ja se on tarkistutettu alueellisen vastuumuseon tutkijalla. Museo muistuttaa

edelleen, että pelkkä selvityksen teettäminen yksinään ei riitä vaan sen pohjalta tulee toteuttaa tosiasiallinen vaikutusten arviointi. Tämä on rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta jäänyt erittäin puutteelliseksi, eikä museon lausuntoja vaikutusten arvioinnin monipuolistamisesta ole otettu lainkaan huomioon. Kaupunginhallitus ilmoittaakin suoraan lausunnossaan, että vaikutusten arvioinnissa on keskitytty liikenteeseen, erityisesti toimivuuteen, turvallisuuteen ja saavutettavuuteen. Tämä on ristiriidassa kaavamuutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa tunnistettuun tosiasiaan, että kaavamuutoksessa korostuu vaikutusten arviointi myös kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön. Museo viittaa valitukseensa s. 3–4, jossa on käsitellyt vaikutusten arvioinnin puutteita maankäyttö- ja rakennuslakiin viitaten.

Museo selventää myös, että kaupunginhallituksen lausunnossa esille nostettu Jaakkolan kutomoa koskeva rakennushistoriallisten arvojen huomioon ottaminen maanomistajan tahdon vastaisesti ei juurikaan liity nyt käsillä olevaan valitukseen vaan on omiaan kiinnittämään huomiota epäolennaisuuksiin. Kyseisellä rakennuksella on eri omistaja kuin kaavamuutoksen hakijana toimiva Hämeenmaan Kiinteistöt Oy. Jaakkolan kutomo on jo aiemmin asemakaavalla suojeltu (Keskusta, korttelit 0101-0103 asemakaava 2009), ja suojelun purkaminen silloin kun edellytykset eivät täyty, olisi ollut maankäyttö- ja rakennuslain vastaista. Suojellun kutomorakennuksen purkamisen esittäminen yhtenä vaihtoehtona ei alkujaankaan ollut kannatettavaa, vaan tilalle olisi voitu aktiivisesti etsiä tosiasiallisia vaihtoehtoisia ehdotuksia.

Orimattilan kaupunginhallituksen lausunto ei anna aihetta muuttaa museon valituksessaan esiin tuomia näkökohtia.

Lahden kaupunginmuseo / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö	Liisa Koskelainen
tutkija	Reetta Nousiainen
tutkija	Lauri Miettinen
tutkija	Roosa Ruotsalainen

Tiedoksi Museovirasto, Hämeen Ely-keskus